

quantum et quare humiliatus fuit ille, qui est excelsus super omnes gentes Dominus, et super caelos gloria ejus: et discite etiam quia tu es lutum et cinis, et sic invenies requiem animae tuae. Sed nota, quod ait: *Humilis corde*. Non enim ficta humilitate placator ille, qui est humilis corde, sed humilitate vera. Humilitate cordis delectatur ille, qui intuetur cor; quia in humilium cordibus requiescit. Querit enim corda humilium, quae elevet; non tumida, a quibus resiliat.

59. Sed quia duo posuimus, quae nobis consideranda sunt, scilicet quantum et quare humiliata fuit Vitis nostra Dominus Jesus; utrumque hoc jam explicemus, quia vestrae votiva sunt charitati. Deficit enim humanus intellectus, ratio succumbit quantum humiliatus fuit Dominus in conversatione. Quomodo enim scire potes dejectionem humilitatis, nisi etiam excellentiam dominationis agnosceres? Loquere enim. Quid potes? numquid mensuram gloriae, potentiae et pulchritudinis ejus attinges? Non ad hoc Angeli, neque Cherubim, aut Seraphim pervenerunt. Non enim aliqua creatura Deum agnoscit ita plenarie et perfecte, sicut ipse est: quanto minus homo, aut filius hominis vermis? Et tamen quia tantus erat, ut magnitudinis ejus non esset finis; ad hoc inclinatus est, ut filius hominis fieret vermis. O quanta humilitas! Incomprehensibilis Deus vult comprehendere, summus humiliari, potentissimus despici, pulcherrimus deformari, sapientissimus fieri ut jumentum, immortalis mori; et, ut compendio absolvam, Deus vult fieri vermiculus! Quid excelsus Deo? quid vermiculo inferius? *Ego*, inquit, *vermis sum, et non homo* (Psal. xxi, 7). Quare vermis? Quia filius hominis. Ita enim habes in Job: *Astra non sunt munda in conspectu ejus: quanto minus homo putredo, et filius hominis vermis?* (Job. xxi, 5, 6.)

60. Si ergo filius hominis est vermis, utique et ipse vermis est, quia ipso testante Filius hominis est. *Quem*, inquit, *dicunt homines esse Filium hominis* (Matth. xvi, 13)? Ecce qualem distinctionem facit inter hominem, et filium hominis. Homines appellat, qui de primo homine Adam per corruptionem descenderunt. Unde et Job ait, *Quanto magis homo putredo?* quia in putredine corruptio est. Ipse vero solus purus Christus Dominus, quia sine corruptione de Matre Virgine natus est; se quidem non appellat hominem, qui utique putredo est; sed *Filium hominis*, qui vermis est. Sicut enim vermis de sola terra, ita Jesus Christus de sola Virgine generatur. O quam humilis vermiculus Jesus Christus, qui opprobrium factus est hominum, et abjectio plebis (Psal. xxi, 7), ab hominibus contemptus sine causa, sine vindicta conculcatus sicut vermis! Cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur (I Petr. ii, 23). Humiliatus est, ut fieret homo, ut hominibus subderetur, beatæ Matri et Joseph nutritio suo, Simeoni exspectatori suo (Luc. ii, 51, 28), non solum bonis, verum etiam malis terrenis potestatibus solvens cum Petro

didrachmum inventum in ore piscis (Matth. xvii, 23-26). Subditus est Joanni baptizari (id. iii, 13-15). Humiliatus est usque ad abluionem pedum discipulorum suorum bonus et benignus Jesus (Joan. xiii, 5). Postremo humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Quo ultra progredi poterimus? Mortuus non qualibet morte, sed morte crucis, morte turpissima condemnatus est. Videsne igitur, quantum in Vite nostra, benigno Jesu, flos iste violaceus floruerit? Multi usque ad mortem humiliati sunt: sed nequam eo vilipensionis descenderunt, quia nunquam ad tantam exultationem pervenerant. Quis enim bonorum omnium morientium sibi potuit usurpare, quod de Christo Jesu dictum est: *Cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo?* (Philipp. ii, 6-8.) Nullus profecto, quia nullus hominum præter ipsum Deus erat. Maxime ergo humiliatus fuit, qui solus cum in forma Dei esset, exinanivit semetipsum, formam servi accipiens, et ad tantam abjectionem deveniens, ut ab hominibus jam non homo, sed vermiculus reputaretur.

61. Sed quæ est causa tantæ humiliationis in benigno Jesu? Non enim sine rationabili necessitate et justa causa sic humiliatus est Filius et Sapientia Patris, quæ nihil sine causa facit. Quid multis immoramur! Propter hoc factus est homo, ut hominem redimeret: infirmatus est, ut nostras infirmitates curaret: inops factus est, ut sua nos inopia ditaret: humiliatus est, ut nos exaltaret; traditus est ad mortem, ita mortuus est, ut nos vivificaret. Quis sanæ mentis contemnit humiliari propter tam humiliatum pro nobis? Et licet multæ sint causæ, quæ nos ad humilitatem cogant, scilicet initium pudororum, vita dolorosa, finis timororum, metus gebernae, spes caelestium, hisque cum aliis causis, si quæ sunt, cessantibus, sola regis nostri ac redemptoris, patris dulcissimi et optimi Jesu humilitas ad humilitatis virtutem nos, non solum incitare, sed violenter cogere debet. Humiliemur ergo, et propter supradictas causas, ut vicem rependamus propter nos humiliato Domino Jesu, offerentes violam humilitatis ipsius, quæ ipse Vitis nostra tam excellenter effloruit, et in corde nostro gustantes; ut hunc florem suum, quem ipse specialiter in se voluit commendare, recognoscens in nobis, nos secum, qui super omne nomen exaltatus est, in tempore visitationis suæ exaltare dignetur.

CAPUT XVIII.

De flore castitatis, quæ est lilium.

62. Non potuit deesse in Vite nostra florente flos lilii candentis, excellens castitatis insigne. Inter omnes virtutes castitas quadam speciali prærogativa flos meruit appellari, quæ per lilium figuratur. Castitatis autem nomine hoc tractatu non qua cumque accipe castitatem, sed eam quæ virginitas appellatur. Est enim et castitas continentium, seu viduarum; et est castitas maritalis. Sed eæ jam ni-

nime flores appellantur, quia virginitatis florem lilii amiserunt. Eos igitur qui deflorati non sunt, id est virgines, flore lilii in præsentem volumus nuncupari: nec hoc dicendo facimus injuriam continentibus et maritalis. Non enim, cum laudamus castitatem Joannis, vituperamus conjugium Abrahæ: nec, commendando virginitatem Mariæ, viduitatem Annæ reprobamus. Sed habent virginitatis merita sua, non parva tamen dignitate distincta. Quis autem fructum tricesimum non laudat in conjugatis, sexagesimum in viduis; licet his excellenter præferatur fructus centesimus virginitatis? (Matth. xiii, 23.)

63. De hac igitur gratia lilii, in quo Vitis nostra floruit, locuturi, videamus, vera luce nos illuminante, quare tanta virtus per lilium figuratur. Et manifeste quidem occurrit, quia propter candoris munditiam, quæ ille flos cæteris floribus est prælatus. Hinc sane munditia virginalis merito figuratur typo lilii. Nullus præterea alius flos vel ipso prospectu tantum præ se fert gratiæ, quantum hic unus: quare merito mundissima, et omnibus piis gratiosa virginitas per hunc figuratur florem. Quibus itaque laudibus te efferam, o virginalis candor? Prorsus nescio. Atqui nescientem me doceat singulare illud Lilium, increata Dei sapientia Dominus Jesus, unigenitus Patris filius, et unicus filius lilii singularis, id est, castissimæ Virginis matris, **453** quæ in confinio utriusque legis votum consecravit perpetuæ et integerrimæ virginitatis. Doceat, inquam, me, quomodo per considerationem lilii materialis, lilii virginalis circumstantias agnoscere valeam. Propter has ergo proprietates quas jam proposuimus, ipsum lilium materiale in radice et trunco, foliis, et in his aliis flosculis qui intra illum concluduntur studiosius investigare curemus. Speramus enim, quod his omnibus specialiter consideratis, commendationem perfectæ virginitatis invenire possimus.

CAPUT XIX.

De radice lilii, id est cogitationibus in corde latentibus.

64. Radix lilii commendatur in tribus: alba est, splendida est, tractabilis est. Quid autem per radicem in terra latentem, nisi cogitatio latens in corde figuratur? Per albedinem ergo radicis munditiam cogitationis accipimus. Quid ergo munditia carnis, sine munditia cogitationis? De hac præcipit Dominus: *Lavamini*, inquit, *mundi estote*. Nam ne exteriorem munditiam intelligeres solam, subjunxit: *Auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis* (Isai. i, 16). Perversæ enim cogitationes separant a Deo: et sicut Veritas testatur, *De corde exeunt, cogitationes malæ, homicidia, adulteria, furta, blasphemiae, et cætera, quæ coinquinant hominem* (Matth. xv, 19, 20). Sunt autem cogitationes nigrae sive pollutæ, nempe diabolicæ, mundanæ, carnales. Cum aliquis se alio meliorem æstimat, cum alii similis esse videri vult, qui eo major est; vel cum non vult subjectus esse ei qui sibi prælatus est; diabo-

licæ sunt cogitationes, quæ a diabolo inventæ sunt, et ab ipso cæteris familiariter usurpatæ, ita ut proprie character diaboli dicatur superbia. Cogitationes mundanæ sunt illæ, quæ animum concupiscentiis rerum illaqueant; ut illis acquirendis nimis sollicitæ insistant, et acquisitis nimis delectentur ne proximorum necessitatibus erogentur, et sic fiant alieni a charitate Dei, quia scriptum est: *Qui habuerit substantiam hujus mundi, et viderit fratrem suum necessitatem patientem, et clausit sua viscera ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo* (I Joan. iii, 17)? Cogitationes carnales sunt, quæ homines ad luxuriam pertrahunt carnis, utpote quando inordinata dilectione et delectatione cogitant viri de mulieribus, vel mulieres de viris: quia stulti homines amorem appellare præsumunt, quod verius odium posset appellari. Est et luxuria ciborum et potuum, cum lautiora et delicatiora propter solum saporem quaeruntur, non propter sanitatem adipiscendam. Posset quis uti delicatis cum moderatione: quod tamen difficile observatur. Simile iudicium est de his qui vestimentis delicatis uti desiderant.

65. Perditur proprietas lilii et virginitatis decor, si radici desit albedo, et cogitationi virginalis munditia. Nam si corpus extrinsecus sit mundum, et cogitatio intrinsecus sit polluta; jam non virtus, sed hypocrisis appellanda est. Hoc tamen sciendum, teste Gregorio (Moral. lib. xxi, c. 23), quod cogitatio quantumlibet immunda mentem non polluit, cui ratio non consentit. Quis enim cogitationes suas ita refrenare potest, ut non qualibet immunditia titilletur? Sed continuo talium cogitationum insultus sunt reprimendi; ut unde sperabat se hostis vincere, per hoc magis victus abscedat. Quod fit, quoties pravus et immundis cogitationibus attracti, statim ad signum crucis, ad passionis dominicæ recordationem et lacrymarum subsidia confugimus, et suo telo in bello fortes effecti hostem ferimus.

66. Non solum autem alba, sed et candida sive splendida est radix lilii. Candore autem sive splendore hilaritatem animi videtur designare. Sunt autem nonnulli, qui bona quidem opera faciunt vel coactione, vel necessitate, vel consuetudine; sed ad hæc agenda nulla alacritate moventur, quod vitium propriæ acedia dicitur. Et hoc quidem vitio religiosi homines maxime affliguntur. Nam sæculares admodum pauci, et si hoc sit vitium, non advertunt. Mundo enim alligati, spiritualis vitii vix possunt apprehendere nomen: cum tamen hoc vitium inter septem principalia nominetur. Nunc ergo spiritualibus **454** loquamur, qui hoc vitium possunt intelligere. Vitium acediae est, quod quemdam torporem iaculit animo; ut ipsi omnia exercitia spiritualia quasi insipida videantur, et in grave tædium convertantur. De quo tædio dicit Psalmus, *Dormitavit anima mea præ tædio* (Psal. cxviii): et alibi, *Omnem escam abominata est anima eorum, et appropinquaverunt usque ad portas mortis* (Psal. cvi, 18). Tantum quippe aliquando affligitur hoc vitio anima bo-

norum, ut etiam omnem escam, id est omne spirituale exercitium, abominetur, ut nec orare, nec legere, nec meditari, nec opus manuum libeat exercere. Imo etiam appropinquant usque ad portas mortis, id est, ut etiam ipsius vitæ fastidium habentes morte finire desiderent, cum sancto Job dicentes: *Tædet animam meam vitæ meæ? (Job x, 1.)* Huic gravi vitio medetur jucunditas, quæ per nitorem radicis lilii designatur, et reformat ægrum animum et abjectum, et ad meditationem incitat spiritualem et reddit desiderium laborandi, orandi, legendi; ut exsulet quasi gigas ad currendam viam, et cum Psalmistadiciat: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum (Psal. cxviii, 32).* Curritur quippe via mandatorum Dei, cum cor dilatatur, id est, spirituali jucunditate aperitur. Dicitur enim naturaliter timore et tristitia cor claudi, securitate vero et lætitia aperiri. Quantum, putas, convenit hæc virtus hilaritatis virginibus sacris, quæ gaudium hujus mundi et omnem ornatum sæculi contempserunt propter amorem Domini sui Jesu Christi, ut quod deest exterius, interius impleatur? Gaudete ergo in Domino semper, quia vana gaudia ejecistis. Iterum dico, gaudete, quia vero gaudia adherere meruistis, et in cogitatione cordis vestri hilaritatis nitorem semper habere. Hilarem enim datorem diligit Deus, dator singularis et veræ hilaritatis.

67. Est et tractabilis radix lilii, per quam virtutem mansuetudinis intelligere debemus. Scimus enim quam plurimos esse qui castitatis virtute præeminent, sed ita levi causa, imo sine omni causa moveri consueverunt ut tam sibi quam aliis, in quos commoventur, fiant nimium onerosi, semper exacerbatum animum gerentes ex omnibus quæ capiunt visa vel auditu. Non deest hoc virginem Christi, qui dicit et docet, *Discite a me quia mitis sum et humilis corde (Matth. ii, 29)*; et qui mitibus promittit beatitudinem, dicens, *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram (Id. v, 4).* Quid ergo immittes? Exsules erunt in terra. E qua? De qua scriptum est: *Placebo Domino in terra viventium (Psal. cxiv, 9).* Quid prodest castitas ab illa terra exsulantibus? Non sunt illa profecto lilia, quibus hæc proprietas deest: unde non pertinent ad istud perfectissimum liliū, benignum Jesum, qui de se dicit, *Ego flos campi, et liliū convallium.* Quæ sunt illa lilia ad ipsum pertinentia? Audi, *Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias (Cantic. ii, 1, 2).* Tractabile et lene est liliū: pungentes et duræ sunt, spinæ. Non perdit liliū suam lenitatem, licet perferat spinarum asperitatem. O quam malæ filix per communionem fidei, spinæ per amaritudinem morum? Tu ergo si vis esse liliū verum, si vis a sponso dulcissimo collaudari, esto liliū inter filias, inter illas animas quæ ejusdem fidei, ejusdem professionis tecum sunt. Sed et si morum amaritudine et verborum asperitate te pungunt, esto inter tales mitis et tractabilis: non eraspereris ad quodlibet

verbum, sed habe sustinentiam, ut merearis et tu audire, *Sicut liliū inter spinas, etc.*

68. Nec tamen hæc dicimus, ut tacite transeat omnium perversitas, et ut non corripiantur inquieti, vel ut tumidi non comprimantur; imo qui ejusmodi sunt, reprehendendi veniunt, ut ne amittatur tractabilitas tuæ radicis, qui vis esse liliū. Sed secundum Apostolum *argue, obseca, increpa, insta opportune, importune, in omni mansuetudine et patientia (II Tim. iv, 2)*: quasi dicat, Ita fortis exercee zelum disciplinæ, ut lenitatem non perdas interius in mente, ut revocando perversum, tu ipse quoque non pervertaris. Sunt autem quandoque malorum vitia arguenda, quandoque tacite sufferenda, secundum quod uniuscujusque, qui talis est, utilitati videris expedire; quia non omnes ægroti uno genere medicinæ curantur.

455 CAPUT XX.

De trunco lilii, seu proposito bono, quod e radice bonæ cogitationis exurgit.

69. Sequitur videre de trunco lilii, in quo tria considerantur, rectitudo, fortitudo, longitudo. Truncus ergo lilii a radice exiens, est propositum bonum exiens a bona cogitatione. Cum enim bona cogitaveris, si convalescant illa in te sicut radix in terra, necessitas exigit ut ea quæ cogitationi placent, proponas ad affectum boni operis perducere: et sic statim habes truncum lilii, id est boni, hoc est, bonum propositum a bona radice et cogitatione procedens.

CAPUT XXI.

De rectitudine lilii, id est, recta intentione.

70. Necessaria est huic trunco boni propositi rectitudo, id est ut recta intentione proponamus bonum facere pro illo; non terrenas divitias, non humanos favores, nec honoris transitorii excellentiam requirentes. Astutus enim ille serpens, id est satanas, cum principio bonæ cogitationis non potest resistere, ponit insidias in via, quibus intentionem boni propositi possit evertere, et per truncum perversum ipsam quoque radicem bonæ cogitationis amarescere faciat. De his insidiis conqueritur Psalmus: *In via hac qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi (Psal. cxli, et cxxix, 6).* O quanti istis laqueis capti et decepti sunt! qui bona quidem bene initiantes, tandem exterioribus cogitationibus accedentibus, propositi sui rectitudinem deseruerunt, omnino perversi; et per bona opera sua, vel divitias, vel honores, vel voluptates terrenas semel adepti, primæ intentionis sunt oblitii, et aliud quam Deum querentes, idololatræ facti sunt, dum gloriam incorruptibilis Dei, qui solus gloriosus est, et solus querendus, mutaverunt in similitudinem volucrum, bestiarum et serpentum (*Rom. i, 23*). Quomodo in similitudinem volucrum mutant gloriam Dei? Quia bona opera sua, quæ prius ad gloriam Dei facere intenderunt, intentionis rectitudine commutata pro-

vana mundi gloria facere laborant. Per volucres enim, leves et instabiles, et alta petentes, vana figurantur. Gloriam Dei mutant in similitudinem bestiarum, qui bona opera, per quæ prius gloriam Dei intenderunt, præterea pro carnis implenda voluptate faciunt. Per bestias enim quæ tantum quæ carnis sunt sequuntur, voluptas designatur. Gloriam vero Dei in similitudinem serpentum commutant, qui bona opera quæ pro celestibus tantum divitiis, et pro gloria Dei adipiscenda fieri deberent, propterea operantur, ut ex his terrenas divitias consequantur. Per serpentes enim qui terram comedunt, designantur avari, qui tantum lucra terrena sequuntur, et animæ suæ ventrem cupiunt implere.

71. Hæc sunt scandala, quæ in via rectæ intentionis gradientibus abscondit diabolus, ut truncum lilii, id est bonum propositum, a sua rectitudine distorqueat. Heu! Heu! Domine Deus, quis evadet laqueos istos? Ecce, ut taceam sæculares, quot quantosque videmus Ordinum diversorum prælatos, quos bona sine dubio scimus intentione nudos nudum Christum fuisse secutos; et tamen inviti ad prælaturas licet attrahantur, non post longum tempus, sed statim corrumpunt intentionem, truncum vitiant, commutant propositum: ut prælaturis ad quas inviti venerant, libenter inhæreant, præesse cupientes, potius quam prodesse; lautioribus ferculis et exquisitis, voluptati ventris potius quam utilitati, vel divinæ voluntati deserviant; nonnunquam etiam pecunias congregare dicuntur, non ut spiritualibus filiis necessaria, sed ut carnalibus nepotulis et amicis superflue aliquid largiantur! O utinam mentiar, Domine Jesu, utinam mentiar; ut me solo mentiente, omnes in rectitudine et veritate persistent.

72. Vobis autem, o virgines Christi, humilitatis virtutem, quam sæpius vestræ charitati commendamus, ad propositi nostri rectitudinem pro maxima parte putamus sufficere. Dum enim in tantam altitudinem castitatis ascenditis; **456** laborat adversarius vester satanas, ut vos ab illa deflectat. Clamat enim nobis sæpe, imo semper suggerit vocem illam, dicens: *Incurvare ut transeamus (Isai. li, 23).* Quid est, *Incurvare*? Flecte intentionem tuam ad terrenam, quam ad celestia erexisti, ut pateat nobis transitus per te, ut conculcemus te. Ne consentias inimico tuo, o anima casta, virgo Christi, amica sponsi tui, amici tui sponsa, ne consentias, ut ne incurveris. Hoc est, nihil terrenum quæras, non laudes humanas, non honores, non divitias terrenas: quia si ad hæc declinaveris, transibit per te mendax ille, teque conculcabit et premet ac elidet te, et jugum iniquitatis suæ importabile ponet super te, si abjeceris jugum Christi leve et suave. O quam insensati, qui rectitudinem intentionis suæ sic incurvant, ut accipiant illum terribillum et iniquissimum satanam, sessorem suum, abjecto illo pulcherrimo et optimo primo rectore Domino Jesu, cujus, ut ipse asserit, jugum suavissimum est, et onus levissimum (*Matth. xi, 30*).

CAPUT XXII.

De fortitudine trunci, seu de constantia boni propositi.

73. Fortitudo trunci imprimit virtutem, quæ fortitudo vocatur. Est autem fortitudo, secundum quod eam hic accipimus, quædam virtus omnium temptationum sustinens insultus, non earum modo quæ modestæ, sed etiam earum quæ prosperæ sunt. Est autem hæc virtus trunco lilii nostri, proposito boni operis, et maxime voto virginitatis conveniens: quia quanto laudabilis est votum, tanto fallacius et fortius insidit diabolus, ut impediatur bene tertiarum [*al. terminari*], quod in bono initio non potuit impedire. Talis truncus vere opus est, ut sit fortis contra frigus. Bonum namque propositum unde tentatur, acedia est, qua quandoque, sicut etiam supra diximus, in tantum tentantur electi, ut non orare libeat, nec legere, nec meditari, nec aliud quidquam operari eorum quæ sunt quædam fomenta animæ: quia oratione, lectione, meditatione, seu etiam exteriori exercitio corporis vires animæ reparantur et conservantur, et augentur, eisque subtractis animam languescere necesse est, et in frigus mortale resolvi, statimque subintrat luxuria, vindicatque sibi sedem in anima frigida, et eam pessime suo igne calefacit. Sine autem intermissione nostro lilio virgini Christi orandum, legendum, meditandum, vel etiam exterius aliquid operandum est, ne in ipsa truncus boni propositi corrumpatur. Hæc enim, sicut ait beatus Augustinus, si cum discretione fiant, ut valetudinem corporis non perturbent, in delicias spirituales vertuntur.

74. Calor quo corrumpitur truncus boni propositi, sæculi prospera sunt, in quibus nimis insidiæ inimicorum latent. Multos enim invenimus, qui adversis resistant, quia in illis tentatio est manifesta. Sanum est corpus, adversitates animi quæ enervant, et tentationes sedatæ sunt. Quid superest, nisi securitas? Cave, cave: vae huic securitati, vae paci huic, de qua dicit ipsa Veritas: *Dum fertis armatus custodit atrium suum, in pace sunt quæ possidet (Luc. xi, 21).* Time ergo dum omnia prospera sunt et tranquilla, ne ille fortis armatus satanas sine resistantia possideat te. Noli dicere apud te, quod dixit ille dives, cujus ager uberes fructus attulit, *Anima mea, habes multa bona reposita in annos plurimos; comede, bibe, epulare (Luc. xii, 19)*; quia cum dixerint, *Pax et securitas, tunc repentinus superveniet eis interitus, et non effugient (I Thess. v, 3).* Tu vero si vis pacem et securitatem veram habere, vide ne unquam securus sis; sciens pro certo nihil tibi tam timendum, sicut præsentem pacem, quæ sine dubio æternum generat timorem. Neque enim omnibus sanctis melior es tu, qui in temptationibus probati et perfecti sunt. Quis melior beato Job, cui ipse Dominus testimonium perhibuit, quod esset *vir simplex et rectus ac timens Deum, et recedens a malo, et cui similis non erat in terra? (Job. i, 1, 8.)* Simile vide in omnibus Deum timentibus, Apostolis, martyribus; quanta passi sunt tormenta, ut securi per-

venirent ad palmam regni, qui fortes facti sunt in bello (*Hebr. xi, 34*), non in prosperitate.

75. Tempestates autem truncum lilii nostri impugnantes, manifestæ adversitates sunt; in quibus quærendum **457** est unicum et singulare remedium, ille optimus medicus, dux non seducens, rex suos erigens, athleta fortissimus, in suis et pro suis pugnans et vincens, et inde victores coronans Dominus Jesus. Quid quæris, quod in illo non invenias? Si ægrotus es, medicus est. Si exsulas, dux est. Si desolatus es, rex est. Si impugnaris, pugil est. Si sitis, potus est. Si alges, vestimentum est. Si tristaris, gaudium est. Si obtenebraris, lux est. Si orphanus es, pater est. Sponsus est, amicus est, frater est, summus, optimus, misericordissimus, fortissimus, pulcherrimus, sapientissimus est, omnia sine fine gubernans. Quid autem laboro? Omnia quæ velle potes et debes, est Dominus Jesus Christus. Desidera hunc, require hunc. Quia hæc est illa una pretiosa margarita, pro qua emenda etiam vendenda sunt omnia quæ tua sunt; qua habita nullius tempestatis procellam timebis. Sit ille finis propositi tui, sit in illo posita fortitudo tua, non in viribus tuis, et nullo modo confringeris; quia ipse, et non alius, est verissimus et optimus consolator adversitatum et pressurarum.

CAPUT XXIII.

De vermibus qui corrodunt truncum, id est, malis suggestionibus bonum propositum corrumpentibus.

76. Vermes truncum boni propositi corrumpentes, sunt tentationes intrinsecæ, quæ tanto viciniore sunt, quanto familiariores, sæpe sub boni specie bonum propositum corrumpentes. Est enim aliquis qui de bonæ cogitationis radice, boni propositi truncum emittit. Proponit omnia quæ mundi sunt relinquere, ut nudus Christum nudum sequatur; sed nascitur intrinsecus vermis prævæ suggestionis, dicens ita: Indotata tibi soror est, paupercola mater; sunt fortassis fratres, vel filii, sive alii quicumque amici, rei familiaris inopia laborantes, qui de te solo pendent, te unum respiciunt: quos si reliqueris, aut mendicabunt turpiter, nimirum in tui generis opprobrium; aut furtive, vel violenter certe rapiunt aliena, et sic in corpore simul et in anima peribunt. Quod si tu, qui his poteris subvenire manendo in possessione tua, hos in certo periculo reliquisse videberis, et clausi se viscera tua ab eis, quomodo charitas Dei manet in te? Ergo ut maneat in charitate, mane cum illis; quia sine charitate nihil proderit tibi, quidquid agas. Quod si tibi etiam prodesset, melius tamen esset ut multos tecum, quam solum te servares. Nunquid præceptum est alicubi a Domino, mundum omnino ab omnibus relinquere? Quin et magis operibus misericordiæ commendabuntur electi et salvandi in extremi examinis die. Quid ergo quæris extra mundum, quod in mundo melius habere poteris et securius? Adduntur his vermibus alii vermes mortiferi, scilicet difficultas claustralium præceptorum, et quod major est casus, ubi altior gradus, ciborum parcitas jejunia,

A vigiliæ, intolerabilis labor sine requie, duritia lectorum, laboris assiduitas, et super omnia abrenuntiatio propriæ voluntatis, cum periculo falsorum fratrum, duritia prælatorum. Equis omnia enumerabit? Innumerabiles sunt hi vermes pessimorum suggestionum, truncum boni propositi gravissime corroden-tes. Omnino resistendum est his verbibus, omnino, et sacrarum Scripturarum rationibus sunt enecandi.

77. Vermis igitur qui indiscrete adeo charitatem et misericordiæ compassionem persuadet, occidendus est unguento dominicæ sententiæ, dicens: *Si quis venit ad me, et non odit patrem et matrem, et uxorem et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non est me dignus* (*Luc. xiv, 26*).

B Qualiter autem diligendi, et qualiter odiendi, per vaccas trahentes plaustrum cum arca Domini perdocemur: quarum vituli dum essent reclusi domi, ipsæ vaccæ arcam gestantes et recto itinere pergentes Bethsames, cum audirent voces vitulorum, dederunt quidem mugitum, qui erat signum naturalis affectus: nec tamen se ab arrepto semel itinere deflexerant (*I Reg. vi, 10-12*). Tu vero si jam portas sive professione aperta et solemnî, sive occulto proposito jugum Domini, id est Regulam quæcumque per Spiritum sanctum a Patribus institutam; si te prædictorum vermium suggestiones incipiunt corrodere, **458** imitare vaccæ Allophylorum portantes arcam Domini: redde mugitum, id est signum affectus, hoc est, condole, compatere, consolare eos qui naturali amore conjuncti sunt; nihilo tamen minus serva viam inceptam, hoc est, perfee bonum propositum dirigendo pedes tuos versus Bethsames, versus Domum solis, hoc est, ad celestem patriam, ubi est summa et spiritualis habitatio solis nostri Domini Jesu, qui est sol justitiæ, qui in illa domo lucet in virtute sua, habitans lucem inaccessibilem. Sic sunt odiendi amici, ut affectus amoris erga illos conservetur: sic sunt et amandi ut eorum amor nequaquam amorî Dei præferatur. Imo nec animæ nostræ commodum amorî illius præferre debemus: sed tanquam odisse animas nostras affligendo illas jejuniis, vigiliis, castigationibus, ut doceamus eas dominicis obedire præceptis. Eos quoque quorum inopiam implere possemus in sæculo permanendo, eidem commendabimus conservandos, qui est Rex regum, et dives in omnes qui invocant eum, orantes ut eorum statum ita gubernet, sicut scit eorum saluti expedire.

D 78. Cæterum vermes suggerentes austeritatem vitæ regularis, velociter necabuntur, si mentem nostram myrrha, id est amaritudine dominicæ passionis, curaverimus inungere, cui quidquid pati poterimus comparatum, aut parum, aut nihil poterit aestimari. Sunt autem hi vermes maxime importuni proposito virginali, eo quod magister vermium Beelzebud, qui primitus Evam virginem leviter supplantavit, se modo jure doleat a virgunculis utriusque sexus toties supplantari. Vide ergo et prævide, et præcave vermes tibi insidiantes, virgo Christi.

Cum enim nonnunquam cogitaris te ad perfectam staturam casti lilii aut pervenisse jam, aut facile perventurum; excute ac depelle abs te vermes istos suggestionum noxiarum, et imminentium trunco pariter et radici tui lilii, tibi que per suggestionem dicentium: Quid agis? quorsum deflecteris? Nunquid florem juventutis tuæ vis extinguere? nunquid dulcedinem maritalis copulæ non experieris? nunquid filios charissimos et filias solatii tui, et superstites vitæ tuæ non habebis? nunquid ministrorum fidelium servitio carebis? Stultum est iter quod aggredieris: imitare parentes tuos qui te genuerunt. Gigne et tu filios, et secundum institutionem dominicam conjugio fruere, qui de virginibus præceptum non dedit.

B 79. Insidiosi vermes sunt hi, o virgo Christi, in quorum faciem conspuendum est tibi. Si hos curaveris evadere, diligentius intueri quis sit Jesus Christus, o anima virginalis; utrum virgo, vel conjugatus, cui Virginem matrem commiserit, quem familiarius dilexerit. Quid opus est multis? Virgo est Christus Jesus natus de Virgine, quam virgini commendavit purissimo, hoc est, beato Joanni, quem specialis prærogativa castitatis ampliori dilectione fecerat dignum. Hic Jesus Christus sponsus tuus tibi sequendus potius quam parentes, si vis florem juvenilem animæ tuæ conservare, qui nunquam veterascit. Virginitas enim nunquam decedit. Si autem de flore corporali vis agere, nunquid non magis florent virgines animo simul et corpore, quam qui corrupti? Imo vero virgines tam in corpore, quam in anima vere florent, singularia lilia lilii singularis: qui, ut firmiter spero, et in hac mortali vita suis liliis abundantiam suæ suavitatis abundantius quam cæteris eructat, quia in his similitudinem suam videt distinctius expressam. Quocumque enim Christus pergit, virgines sequuntur, secundæque fiunt, de spiritu ipsius concipientes bonum propositum, et bona opera parientes, quæ nunquam moriuntur; sicut generatio terrena in peccato concipitur, in tristitia paritur, et anxietate nutritur, cum dolore tandem amittitur vel deseritur. Non tales erunt filii tui, o virgo Christi, non sic. Neque enim unquam morientur, unquam amittentur; imo semper sive morientem, sive viventem sequentur te, tuebuntur te, et in vitam æternam perducent te. Multi ergo filii, et multo meliores desertæ, id est virgines Christi, qui ad præsens deserti videntur, magis quam ejus quæ habet virum carnalem. Si hæc et his similia frequenter ad mentem reduxeris morientur procul dubio in te vermes malarum suggestionum, nec **459** ad corrodendum truncum boni propositi tui, tuente te sponso tuo, aliquo modo prævalebunt.

CAPUT XXIV.

De longitudine trunci, seu de virtute longanimitatis, et perseverantia in bono proposito.

80. Longitudo trunci in lilio, quæ in altum erecta est, virtutem longanimitatis insinuat, quæ perseve-

PATROL. CLXXXIV.

A rare volentibus summe necessaria est. Sed quia de virtute perseverantiæ supra in tractatu sexti folii diffusius locuti sumus, hic brevius aliquid dicemus. Videtur autem hæc virtus plurimum commendanda in virginibus, maxime sexus feminei, quarum tam animis, quam corporibus quædam infirmitas et debilitas longanimitati sive perseverantiæ contraria naturaliter est inserta. Sed benedictus Deus, qui hodierna die etiam infirma mundi elegit, ut confundat fortia, et animis virguncularum tenerimarum se ipsum proponit defensorem, ut illius primi et fortissimi corruptoris, antiqui serpentis dico, caput elidat, qui humillimis Christi virginibus insidiatur. Quis sanæ mentis præ gaudio non exsiliat, cum jam tempora nostra tot videat virginum liliis redimiri, tanta fortitudine non sua, sed sponsi sui contra furorem draconis infestis viriliter dimicantibus, et triumpho coronam merentibus?

B 81. Gaudeo ego plane, cum jam nec in vicis nec in civitatibus, nec in claustris lilia ista desint, imo cum et multa deserta et invia claustris virginalibus sint repleta, ita ut vere dicatur quod germinent campi eremi, germen odorem Domini. Etenim ascendunt de deserto virgunculæ, virtutum deliciis affluentes, innixæ non super se, sed super dilectum suum, et longanimitate expectantes sponsum suum, quando veniat: ut cum clamor factus fuerit, aptent lampades suas, et intrent cum eo ad nuptias sempiternas, ubi jucunditas et exultatio thesaurizabit super ipsas, et nomine æterno hæreditabit illas Dominus Deus noster. Vos igitur, o virgines Christi, ne deficiatis in expectatione Christi. Aderit enim citissime sponsus vester, qui idcirco adventum suum differt, ut cum cæteris bonis operibus vestris, vestræ etiam donet expectationi coronam. Scio, quamvis expertus non sum, quomodo gematis, quomodo compungamini in illo purissimo cubili cordis vestri. Ne deficiatis in bono proposito vestro, ut ad consummationem boni operis et perseverantiam pervenire possitis, per quam coronam mereamini sempiternam.

CAPUT XXV.

De foliis lilii circa truncum, id est, de verbis pits et fructuosis virginum.

D 82. Jam de foliis quæ circa truncum sunt videamus. Folia igitur, sicut supra diximus de foliis vitis (*cap. vi, n. 28*), verborum figuram habent. Circa quæ folia considerandum est, quod semper sunt virentia inferius, et circa terram majora sunt et plura, quam in superiori parte; et quod superposita apostematibus, rumpunt et mitigant ea. Nimirum his foliis similia debent esse verba virginum. Viriditas igitur foliorum, virtutem verborum significat: videlicet ut nullum verbum proferatur ab ore virginis Christi, quod nihil in se virtutis contineat. Ut resecentur hic non solum verba turpia, scurrilia, jocosa, luxuriosa, superba, iracunda, detractoria, adulatoria, sed etiam verba superflua. Verbum enim superfluum, id est otiosum, folium aridum est.

Folium vero aridum, folium lilii non est. Si ergo vis esse lilium, habeto verba virtuosa, folia viridia, de quibus scriptum est: *Folium ejus non defluet* (Psal. 1, 3). Vis autem videre, quod verbum otiosum folium aridum est? Audi ipsam Veritatem, Dominium Jesum: *Omne igitur verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicii* (Matth. XII, 36). O quantus terror! Judex sapientissimus, qui numerat omnes pluviae guttas, discretor omnium cogitationum omnium hominum, a primo Adam usque ad ultimum, qui erit in fine saeculi, vult audire rationem verborum omnium otiosorum, cum sederit in sede majestatis judicii sui, ubi non jam **160** misericordia, sed iudicium cantabitur Domino. Quid tum miseri et miserabiles faciemus? Sapientissimus es, Domine, falli non potes; justissimus es, corrumpi non potes. Tempus miserendi tunc praeteritum erit, quia iudicabis orbem terrae in aequitate; iudicabis populos in justitia, qui prius per misericordiam pepercisti. Quid ergo dicam? Miserere, quaeso, dum tempus est miserendi, Pater misericordiarum, ut non iudices me in tempore iudicandi. Pone custodiam ori meo, et ostium circumstantiae labii meis, ut non solum a maledictis et turpibus declinem, verum etiam otiosa verba devitem; ne de illis me oporteat in die iudicii reddere rationem, ubi jam non de bonis et viridibus foliis verborum, sed de malis aridis ratio est reddenda.

83. Quid est autem verbum otiosum? Otiosum est verbum, teste Gregorio, quod ratione justae necessitatis, vel intentione pie utilitatis caret (*Moral. lib. VII, cap. 18*). Quidquid ergo loqueris, nisi intendas alicui prodesse, otiosum est. Quis de his omnibus reddere potest rationem? Moderetur ergo omnis homo linguam suam, sed praecipue virgines Christi; ut sciant, quando vel qualem proferant sermonem. Non enim decet ex ore cantaturo canticum novum sponso suo, aliquod verbum procedere quod illi cantico sit contrarium. Quid est ergo canticum novum? Canticum charitatis. Quare novum? Quia initio saeculi a primis creaturis canticum fuit vetus, canticum contrarium charitati. Vis ergo nosse? Cantavit angelus periturus in caelo canticum superbiae, dicens: *Ponam sedem meam ad aquilonem, et similis ero Altissimo* (Isai XIV, 13, 14). Cantavit postea detractionis canticum in paradiso, cum accedens ad mulierem ait: *Quare prohibuit Deus vobis, ne comederetis de ligno scientiae boni et mali?* tanquam diceret: Mala intentione prohibuit. Canticum dubitationis cantavit mulier, dicens: *Ne comedamus, et forte moriamur*. O forte, quantum infirmitatis nobis induxisti! Videns autem diabolus mulierem dubitantem, prorupit ad canticum mendacii, dicens: *Nequaquam moriemini* (Gen. III, 4-4). O nequam, o nequam, ubi est modo tuum *nequaquam*? Ecce mortui sunt duplici morte, quos dixisti nequaquam morituros. *Nequaquam*, inquit, *moriemini*. Malum et vetus canticum hoc verbum veritati contrarium. Dixerat enim Deus: *Quaecunque die comederi-*

A *tis, morte moriemini* (Gen. II, 17), morte videlicet animae: vel, ut alii exponunt: *Moriemini*, id est mortales efficiemini, scilicet, ut necessitatem tunc habeatis moriendi, qui modo potestis non mori. Si enim in obedientia permansissent, mortui non fuissent. Cantavit et Adam canticum excusationis in peccato, cum dixit: *Mulier quam mihi dedisti sociam, dedit mihi, et comedi* (Gen. III, 12); ac si diceret: Tu potius accusandus esses, qui talem mihi junxisti mulierem, quae me ad peccandum induceret.

84. Charissimi, vetera cantica sunt haec, canticum superbiae, canticum detractionis, canticum dubitationis, canticum mendacii et canticum excusationis. Cavenda sunt, et per omnem modum cavenda haec cantica, o virgines Christi, si novum vultis canticum decantare. Sed neque aures vestras talibus canticis aperietis, qui vocem Christi specialius et familiarius audire desideratis. Vivit adhuc ille malignus serpens, et sub virginea facie, id est sub specie bonae colloquutionis, suae malignitatis venena distillat. Cantat adhuc in cordibus auditorum suorum canticum superbiae, cum illis latenter suggerit, ut ad honores et dignitates et praelaturas aspirent, vel propter nobilitatem, vel propter scientiam, sive etiam propter bonitatem suam. Quin et his deceptus fuit ipse, qui se praelatum in nobilitate pulchritudinis, et sapientia et virtutibus, aliis vidit choris angelorum, et prorupit in canticum superbiae, per quam cecidit; et alios cadere facit, quotquot secum idem canticum cantare praesumunt.

CAPUT XXVI.

De novo cantico virginibus cantando.

85. Non ita cantavit novi cantici imitatrix mater Christi, verum lilium vere viridantibus foliis redimitum. Vis videre folia ejus? vis audire canticum ejus? Exaltata, et supra quam dici aut cogitari potest, toti **161** mundo caelisque praelata, non ascendit supra se, sed cantavit canticum humilitatis, quod et charitatis est, quia charitas non inflatur. Eructavit de corde suo inebriato verbum bonum et suave, canticum novum virginibus cantandum. Et quid ait? *Magnificat anima mea Dominum* (Luc. I, 46). Vide, quam contrarium est canticum hoc cantico angeli ruituri. Incepit ille in alto, ac proinde in ima non descendit, sed corruit. Incepit Maria ab imo, ut in altum sublevaretur. Magnificat haec Dominum, non se; licet inestimabiliter exaltata, servans quod scriptum est: *Quanto major es, humilia te in omnibus* (Eccli. III, 20). Unde et super omnes choros Angelorum meruit elevari. Magnificavit se ille supra Dominum, unde infra omne quod est, meruit praecipitari. Exsultavit spiritus humilis Mariae in Domino Jesu suo; unde oleo laetitiae praer consortibus suis inungi promeruit: exsultavit stultus ille angelus in se; unde luctu perpetuo meruit condemnari. Gloriatur ista humilitatem suam esse respectam; unde habebit fructum in respectione animarum sanctarum: gloriabatur ille in multitudine

virtutis suae; unde perpetuam despectionem incurrit.

86. Vos ergo, o virgines Christi, virete in foliis, in verbis charitatis, humilitatis et patientiae. Sequimini lilium illud praecipuum, Matrem summi lilii, boni Jesu, ut ipsum solum magnificantes, qui solus magnus est, in ipso, et per ipsum et cum ipso mereamini magnificari. Cavete nihilominus canticum detractionis, quod in paradiso inchoatum est, canticum vetus et in peccati vetustatem perducens. Et videte quantum omnino sit contrarium novo cantico charitatis; cum necessarium sit illum non diligi, cui detrahitur. Solet enim charitas non obloqui, non detrahere; sed potius peccata aliena excusare: vel si forte sit necessarium corripere, facit hoc non animo malignandi, sed corrigendi. Cavete et canticum dubietatis; non dubitantes de misericordia Domini; sed omnem sollicitudinem vestram audacter in eum projicite, quoniam ipsi cura est de vobis. Non enim crudelis est, ut permittat vos cadere, si vos in ipsum projeceritis, qui vos ad hoc hortatur; qui vos propter ipsum omni terreno solatio scit voluntarie destitutos. Nec dubitetis de poena malis pro suis demeritis infligenda, ne in praesumptionis vitium incidatis: nec dubitetis de premio justis conferendo, ne forte desperationis periculum incurrat. Cavete, ne canticum mendacii aliquando ex ore vestro procedat, quo veritatis sponsum vestrum spiritualiter laudare spernatis. Perdit os virginis virginitatem suam, quoties scienter in animo malignandi loquitur mendacia contraria veritati. Cavete nihilominus canticum excusationis in peccatis, semper habentes in mente illud beati Joannis virginis veritati [*al. virginitati*] testimonium perhibentis. *Filiioli*, inquit, *si dixerimus quia peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus, et veritas in nobis non est. Si autem confessi fuerimus peccata nostra, fidelis, et justus est Deus, qui dimittit nobis peccata nostra, et emundat nos ab omni iniquitate* (I Joan. I, 8, 9). Nemo igitur aestimet se sine peccatis esse: nec, cum cognoverit illa, excuset se, sicut stulti solent, adhuc hodie loquentes excusationem Adae, et dicentes: *Mulier quam dedit mihi Deus, seduxit me. Quare talem mulierem dedit mihi Deus, quae me seducat?* **D** *Mulier ista seducens virum, est caro spiritum nostrum adducens ad consentiendum peccatis, pro qua stulti Deum quotidie accusant, se ipsos in peccatis volentes, et dicentes se carnis illecebris non posse resistere, quam acceperunt a Deo. Grande valde est peccatum illud, accusare Deum optimum, qui fecit omnia bona valde propter te; et praecipue ipsum hominem praeter ceteris creaturis exornavit. Bonum sine dubio fecit te Deus bonus, qui fecit omnia bona, bona valde propter te. Neque enim bonus esset, si te male fecisset, propter quem omnia fecit, quae propter te bona facta valde fecit omnia. Bonum ergo et valde bonum fecit te Deus. Bonus tu ipse, te vere malum facis. Si deleveris in te quod tu ipse facis, invenies valde bonum te esse inter creaturas*

A quas ipse fecit. Fecit ipse primo te secundum se, et factus est postea secundum te. Fecit ipse te prior ad imaginem et similitudinem suam, et factus est ipse posterior homo ad similitudinem tuam. Verbum enim caro factum est (Joan. I, 14). Laudemus ergo Deum, **162** qui secundum se fecit nos. Amemus Deum, qui propter nos factus est secundum nos. Oremus ipsum, ut imaginem suam, sicubi deformata est in anima nostra, misericorditer reformare dignetur; nihilominus et corpus nostrum, quod ad similitudinem et naturam nostram accepit, sic immaculatum conservare dignetur. Et viridia folia, id est verba virtutes continentia, proferamus, si quidem volumus esse vera lilia, quae verba veterum canticorum non habent, sed quae novo cantico, id est charitati, spei, humilitati, et caeteris virtutibus, convenire noscantur.

87. Proferamus folia (et vos praecipue, o virgines Christi, quae a viriditate nomen habetis) quae vireant, et quae apostematibus superposita rumpant illa, et levient, et sanent, sanie foris ejecta: quod fit quoties incestum ad castitatem, superbum ad humilitatem, iracundum ad mansuetudinem, avarum ad largitatem, gulosum ad sobrietatem, invidum ad charitatem, acediosum ad alacritatem verbis bonis et veritati consentaneis perducimus. Ista vitia quasi ulcera animam gravant, continentia in se venenum immunditiae et pravae consuetudinis, de quibus singulis quia nos in tractatu de foliis vitis exempla posuisse meminimus, causa brevitas in praesenti judicamus praeterenda. Hoc autem dicimus tantum, quod considerandum nobis est, quo vitio unusquisque laboret, ut secundum laboris sui magnitudinem et qualitatem, verborum medicinarum ministremus, et similiter de aliis vitis, sicut supra positum est. Hoc enim sciendum est, quia non semper silentio studendum, licet cum magno studio silentium sit servandum; sed janua oris nostri quandoque claudere, quandoque aperire debemus, quatenus ita taceantur mala, ne cum malis etiam bona et utilia taceantur. Quod etiam in petitione sua innuit Propheta, cum dicebat: *Pone, Domine, custodiam ori meo, et ostium circumstantiae labii meis* (Psal. CXL, 3). Ostium quippe non semper patet, nec semper clauditur; sed in domo sapientis patet sapientibus in nuntiis emittendis; clauditur vero pro stullis intrinsecus retinendis. Sic et os nostrum, quod est ostium cordis nostri, per quod verba quasi quaedam nuntia egrediuntur, nuntiantia quid interius agatur in corde, quod verbis prudentibus et utilibus est in tempore reserandum; pravis vero verbis quae de malis motibus cordis surgunt jugiter est claudendum. Tempus enim loquendi, et tempus tacendi. Nec minus peccat is qui verbum subtrahit in tempore opportuno, quam qui prava loquendo, alios scandalizat. Nimis enim videtur avarus esse et invidus, qui verba gratis habita ad utilitatem proximorum negligit ministrare. Quando enim putas eum substantiam propriam indigenti